

к. п. н. Магрламова Камілла Газанфарівна

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Медична освіта в Англії і Великобританії

Актуальність проблеми. Кожен рік кількість студентів, які обирають медичну освіту в Англії і Великобританії, продовжує збільшуватися: це вірно і для українських студентів та інших іноземців. Дійсно, престижний диплом вищої медичної освіти в Англії відкриває найширші можливості для успішного міжнародного працевлаштування, продовження навчання та науково-дослідницької діяльності, для стабільного і високого доходу.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти медичної освіти у Великій Британії висвітлено у працях зарубіжних дослідників – М.В. Арапова, Ф.Є. Вартапяна, Т.Д. Гіббса, М.О. Пальцева, І.В. Пантюка, Г. Росс, М. Сакса, Т.С. Сорокіної, А.А. Сохіна. Професійну підготовку медичних та фармацевтичних кадрів у різні часи досліджували О.М. Гуменюк, Р.В. Іваненко, Л.Г. Кайдалова, О.Б. Кобзар, В.Ф. Москаленко, Ю.В. Поляченко, О.В. Уваркіна, Я.В. Цехмістер.

Значну цінність становлять монографії та наукові збірники британських дослідників із проблем медичної освіти та професійної підготовки сімейних лікарів, серед яких наукові праці вчених Великої Британії щодо: проблемного навчання (problem based learning) – М. Албеніз (M. Albanese), Дж. Коллівер (J. Colliver), Дж. Норман (G. Norman), П. О'Нейл (P. O'Neill), Дж. Стробел (J. Strobel), С. Уїлліс (S. Willis), Д. Вуд (D. Wood), В. Уїллер (V. Wyller); навчання, що ґрунтується на роботі (work based learning) – Х. Барр (H. Barr), Дж. Бертон (J. Burton), Л. Чепман (L. Chapman), М. Коул (M. Cole), Н. Джексон (N. Jackson), або навчання на робочому місці (learning in the workplace) – М. Ерот (M. Eraut); взаємонавчання шляхом роботи з напарником (peer-assisted learning, peer tutoring) та за допомогою актора-пацієнта (actor-patient as a teacher) – П. Кантіллон (P. Cantillon), Д. Нестел (D. Nestel); самоспрямованого навчання (self-directed learning) – М. Фостер (M. Foster), Т. Дорнан (T. Dornan), Е. Мамері (E. Mamy); навчання за

допомогою комп'ютера (computer-assisted learning) – Т. Грінхальг (Т. Greenhalgh), М. Льюїс (М. Lewis) та електронного навчання (e-learning) – Р. Харден (R. Harden); міждисциплінарного навчання (interprofessional learning) – С. Моррісон (S. Morrison); освітніх стандартів – І. Картер (Y. Carter), П. Ліллі (P. Lilley), Р. Харден (R. Harden); методів контролю знань – Дж. Холсгров (G. Holsgrove), В. Уасс (V. Wass); критеріїв відбору абітурієнтів на навчання – К. МакМанус (Ch. McManus), С. Ніколсон (S. Nicholson), Ф. Патерсон (F. Patterson); дослідження у процесі навчання – Е. Мюррей (E. Murray), Дж. Норман (G. Norman); тренування комунікативних навичок у медичному навчанні (communication skills training) – Л. Ноубл (L. Noble), С. Різ (C. Rees); особливостей медичної освіти дорослих – Е. Пейлі (E. Peile), П. МакКрорі (P. McCrorie); реформ у медичній галузі – К. Кларк (Ch. Clark), Г. Уільямс (G. Williams), Дж. Норман (G. Norman); еволюції становлення та розвитку загальної практики – сімейної медицини – А. Дігбі (A. Digby), І. Лаудон (I. Loudon) та інші.

Виклад основного матеріалу. Британська система медицини веде свою історію вже протягом багатьох століть: згідно зі статистичними даними Всесвітньої Організації охорони Здоров'я (ВООЗ), країна посідає 15 місце серед європейських держав за рівнем медичного обслуговування та 18 місце по всьому світу за цим же параметром. Сполучене Королівство входить в 10 світових лідерів за рівнем розвитку медицини, використання новітніх інноваційних технологій, темпу розвитку і наукових досліджень; на території Британії знаходяться всесвітньо відомі вузи і факультети профільних напрямків (Оксфорд, Кембридж, Університет Ньюкасла і багато інших). Медична освіта в Англії престижна та затребувана.

Настільки висока затребуваність і престиж медичних вузів, що призводить до високого конкурсу серед абітурієнтів: за статистикою, іноземців серед учнів лише близько 8%.

Навчання у Великобританії обирають ще й з тієї причини, що медична ступінь дозволяє отримувати досить високу зарплату. Так, ціна освіти в

Англії зовсім немаленька, але витрати окуплять себе вже незабаром після випуску: за статистикою, рядовий дільничний терапевт отримує близько 44000 євро в рік, а враховуючи більш високу вартість послуг у приватних клініках, заробіток може бути ще більше.

Тривалість отримання медичної освіти в Англії становить приблизно 7-8 років: за програмою бакалаврату вивчається широкий спектр основних дисциплін і напрямів, з яких вибираються основні пріоритетні в інтернатурі (Foundation), під час якої починається активна практика і стажування. Перші професійні ступеня, які отримують студенти, які обрали медичну освіту в Англії і Великобританії – це бакалавр бакалавр медицини та хірургії (аналогічні і еквівалентні). Отримавши ступінь бакалавра, студент може продовжити навчання на обраній або суміжній спеціальності, вирушаючи на стажування.

Інтернатура (Foundation) у свою чергу поділяється на два роки - F1 і F2; закінчення навчання знаменується отриманням диплома MB (для фахівців напряму "Хірургії" призначений диплом ChB). Ступінь Foundation Doctor обов'язкова для всіх практикуючих кваліфікованих лікарів на території Британії: у 2005 році вона замінила Pre-registration house officer і Senior house officer. Дані ступені також вчать працювати в команді, набувають навички тайм-менеджменту і IT.

- F1 – вивчається 3-4 різні спеціальності; Генеральна Медична Рада визначає обов'язковий набір знань, якими студент повинен володіти по закінченні кожного триместру

- F2 – основна увага приділяється діагностиці і профілактиці гострих захворювань; також освоюється робота в команді та управління персоналом, необхідні IT-навички, вміння розподіляти час і ранжувати поставлені завдання.

У США інтерном називають фахівця, який отримав медичну освіту, але поки не має ліцензії на самостійну медичну практику; у Британії існує аналогічний за значенням термін Foundation House Officer. Інтерни

практикують тільки під керівництвом лікаря з ліцензією в акредитованій клініці або лікарні.

Профільну освіта в Англії можна отримати, пройшовши експрес-курси GEP (4 роки замість 5-6), але на прискорене навчання мають можливість лише абітурієнти, які закінчили біологічні та медичні факультети. З цього правила існують винятки, але про них потрібно дізнаватися в кожному вузі окремо – наприклад, Кембридж приймає на подальше навчання навіть володарів гуманітарних дипломів.

Спеціальна Загальна Медична Рада - GMC – відповідає за сертифікацію фахівців і працює вже багато років, періодично випускаючи професійні збірники рекомендацій, обов'язкових до виконання студентами, випускниками та абітурієнтами.

Великобританія може пишатися цілою плеядою вчених і медиків з світовим ім'ям, які отримали освіту в Англії, в одній з 30 профільних медичних шкіл або одному з 10 вузів. Серед найбільш затребуваних, престижних і рейтингових вищих навчальних закладів можна відзначити наступні:

- University of Oxford
- University of Cambridge
- Queen Mary, University of London
- King's College School of Medicine
- University of Bristol
- University of Nottingham
- University of Wales
- University of Birmingham
- St. George's, University of London
- University of Liverpool
- University of Newcastle
- University of Leicester
- University of Warwick.

На відміну від більшості інших університетів та вищих шкіл, вимоги до абітурієнтів не обмежуються атестатом з гарними оцінками й результатами мовного тесту на знання англійської мови. Потрібно сертифікат програми A-level (на курсі повинні були вивчатися профільні дисципліни – наприклад, хімія або біологія), сертифікат мовного тестування, що підтверджує просунутий рівень англійської мови, і обов'язкова здача іспиту ВМАТ (вступне тестування з біохімічним наук).

Зверніть увагу, що більшість профільних ВНЗ надає дуже невелику квоту для українських студентів та іноземців з держав, що не входять в ЄС, що додатково ускладнює конкурс на кожне місце як вже згадувалося, медична освіта в Англії дуже затребувана і серед підданих країни.

Якщо ж абітурієнт вважає, що знань недостатньо для успішного вступу, він може пройти одну з наступних програм навчання:

- Access to Medicine – її результати враховуються багатьма профільними навчальними закладами, хоч і не вважаються гарантією вступу. Даний курс надається, наприклад, у City College, Norwich; Manchester College of Arts and Technology.

Foundation (1 академічний рік). Цей курс при успішному завершенні дає можливість вступити на обраний факультет без іспитів, що дуже зручно для іноземців. Дану програму надають великі освітні центри (такі як INTO і Study Group). Приміром, INTO спільно з St. George's University of London організують шестирічну програму навчання в одній з кращих профільних шкіл: 4 роки навчання і два роки практики і стажування в клініках США. По закінченню курс студент отримує право працювати за своєю спеціальністю в Америці, а якщо здає сертифікацію GMC, і у Великобританії.

Вища освіта у Великобританії престижна, цікава та популярна. Багато сотень молодих людей щороку прагнуть до Англії за знаннями.

Плюси навчання в Англії - отриманий британський сертифікат, диплом або присуджена ступінь дуже високо цінуються у всьому світі. Вони є гарантом гарного влаштування на престижну роботу з високим доходом;

завдяки сучасним навчальним методикам та обладнанням повною мірою розкриваються академічні та творчі здібності учня; навчання в Англії, незалежно від того, початкове воно або вища, визнана еталоном, на який всі рівняються; набуті знання англійських курсів стануть базовими для розвитку кар'єри або продовження навчання. Занурення в навчання навчить не тільки відмінно говорити на ньому, але і думати на ньому, це є найважливішим фактом вивчення мови навчачися думати на ній; навчання у Великобританії це не легка дорога, як здається з першого погляду. Якщо врахувати, що термін навчання на бакалавраті та магістратурі триває три роки і один відповідно, а в інших країнах 4 і 2, то в підсумку виходить однаково; багатонаціональність і наявність різних культур робить її справжньою ілюстрацією до глобалізації світу; навчання в Англії, це практика, перевірена не одним століттям. Ще в середні століття ченцями Англії велася просвітницька діяльність. Крім цього, система постійно оновлюється, вкладаються великі гроші в освітній і дослідницький сектор; вся навчальна діяльність строго контролюється державою, регулярно проводячи атестаційні і інспекторські перевірки.

Однією з найпрестижніших професій у світі вважається лікування. Медична освіта у Великобританії одна з найпопулярніших зі своїми специфічними особливостями. Воно поділене на 2 частини:

- Професійне – із загальною підготовкою.
- Спеціальна – базове навчання.

Надходження в такий ВУЗ тим, хто живе не на території країн ЄС, дуже проблематично з-за жорстких квот з максимальною кількістю на курсі від 2 до 3 осіб.

Перша ступінь навчання включає в себе отримання бакалавра в хірургії та медицині. Вони абсолютно однакові. Проходження цього етапу передбачає проходження обов'язкового стажування, тобто інтернатури. І триває вона 2 роки. А щоб мати можливість самостійної діяльності, необхідно придбання медичної реєстрації. Її розрізняють по 4 видах: спеціальною реєстрацією

вважається робота колишніх інтернів самостійно; повною називають діяльність сімейного лікаря. Така робота дуже затребувана і популярна в Англії; обмеженою можуть займатися іноземні лікарі; умовною вважається реєстрація після проходження навчання в країні.

Процес навчання медицині триває від 7 до 10 років і є самим дорогим. Але від цього потік бажаючих отримати медичну освіту саме у Великобританії, не зменшується.

Висновок. Проведений аналіз системи медичної освіти в Великій Британії не вичерпує всієї проблеми вступу, навчання та професійної підготовки сімейних лікарів у медичних школах Великої Британії. Подальшого дослідження потребують такі її аспекти, як: педагогічні особливості процесу неперервної освіти сімейних лікарів, розробка світових освітніх стандартів професійної підготовки сімейних лікарів, післядипломна медична освіта викладачів-медиків у контексті підготовки сімейних лікарів. До напрямів подальших досліджень з урахуванням позитивного британського досвіду також відносимо порівняльно-педагогічний аналіз дослідження процесів становлення і розвитку системи професійної підготовки сімейних лікарів в інших країнах.

Список використаних джерел

1. Барбарига А.А. Британские университеты: [уч. пос. для пед. ин-тов по спец. «Иностр. языки»] / А.А Барбарига, Н.Ф Федотова. – М.: Высшая шк., 1979. – 127 с.
2. Вища освіта у Сполученому Королівстві: інформаційний матеріал, підготовлений відділом освіти і підготовки, УКР / [підгот. Дж. Франклін]. – К.: Британська Рада в Україні, 2001. – 31 арк.
3. Воронка Г. Особливості відбору кандидатів на навчання у закладах вищої освіти в Канаді та Великій Британії / Галина Воронка // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2005. – № 1. – С. 199 – 208.
4. Высшее образование [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.britishcouncil.org/eis/profiles/institutions.htm>. – Назва з екрану.

5. История Великобритании [Текст] / [пер.: С. А. Машкова и др.]; под ред. [и с предисл.] Кеннета О. Моргана. – М.: Весь Мир, 2008. – 660 с.
6. Паламаренко І.О. Вплив експансії медичної освіти на особливості відбору та зарахування кандидатів на навчання у медичних школах Великої Британії / І.О. Паламаренко // Вісник НТУУ «КПІ»: Філософія. Психологія. Педагогіка. – К., 2009. – № 3 (27). – С. 168 – 172.
7. Паламаренко І.О. Медична освіта Великої Британії у форматі Болонського процесу / І.О. Паламаренко // Вісник Київського міжнародного університету. Сер.: Пед. науки. — К., 2009. – Вип. 13. – С. 199 – 211.